

Taikusydän on kulttuurihyvinvoinnin valtakunnallinen yhteyspiste. Kehitämme verkostomme kanssa ratkaisuja, joilla taiteen, sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten yhteistyö saadaan pysyväksi osaksi hyvinvointia edistäviä palveluita. Viestimme kulttuurihyvinvointialan ajankohtaisista uutisista.

Taikusydämen teemautiskirje: tutkimuksia kulttuuriosallistumisen merkityksestä ikääntyneillä

Hyvää alkanutta vuotta 2022 ja tervetuloa Taikusydämen ensimmäisen teemautiskirjeen pariin! Tähän teemautiskirjeeseen on koottu yhteen vuosien varrella uutiskirjeissämme julkaistuja tutkimusuutisia, jotka keskittyvät kulttuuriseen vanhustyöhön sekä taide- ja kulttuuriosallistumisen vaikutuksiin ja merkityksiin ikääntyneillä.

Teemautiskirjeeseen koottujen tutkimusten mukaan taiteen tekeminen ja taiteisiin osallistuminen voi muun muassa tuottaa positiivisia tunteita ja lisätä merkityksellisiä kohtaamisia sekä tukea ikääntyneiden henkilökohtaista ja taiteellista kasvua. Taide- ja kulttuuriosallistumisella on myös yhteys esimerkiksi parempaan koettuun terveyteen ja se voi toimia masennukselta suojaavana tekijänä ikääntyneillä.

Kaikki teemautiskirjeeseen valitut tutkimukset ovat open access -julkaisuja, eli ne ovat vapaasti ja maksutta ladattavissa ja luettavissa.

Taikusydämen tiimi

Aktiivisen taideosallistumisen koetut merkitykset ikääntyneiden näkökulmasta

Vuonna 2021 julkaistussa Alankomaissa toteutetussa tutkimuksessa tarkastellaan ikääntyneiden kokemuksia aktiivisesta taideosallistumisesta. Tutkimuksessa tarkastellaan kaikkiaan 18:a ammattitaiteilijoiden vetämää taideprojektia, jotka sisälsivät muun muassa tanssia, laulamista, teatteria ja visuaalisia taiteita. Osallistavassa tutkimuksessa hyödynnettiin taidelähtöisiä menetelmiä.

Tutkimus valottaa taideosallistumisen koettua merkitystä ikääntyneiden itsensä näkökulmasta. Taideosallistuminen osallistujien mukaan sai aikaan positiivisia tunteita sekä lisäsi merkityksellisiä sosiaalisia kohtaamisia muiden osallistujien, taiteilijoiden ja yleisön kanssa. Keskittyminen taiteellisten taitojen kehittämiseen ja myös haastetuksi tuleminen sai aikaan henkilökohtaista ja taiteellista kasvua.

Groot, B., de Kock, L., Liu, Y., Dedding, C., Schrijver, J., Teunissen, T., ... & Abma, T. (2021). The Value of Active Arts Engagement on Health and Well-Being of Older Adults: A Nation-Wide Participatory Study. *International journal of environmental research and public health*, 18(15), 8222.

Tutustu tutkimukseen (englanniksi)

Luovan tanssin vaikutukset iäkkäillä potilailla sairaalaympäristössä

Britanniassa toteutetussa arviointitutkimuksessa selvitettiin sairaalaympäristössä toteutetun ryhmämuotoisen tanssitoiminnan vaikutuksia iäkkäillä potilailla. Arvioinnissa tarkasteltiin tanssitoimintaa seitsemällä eri sairaalaosastolla, hyödyntäen toiminnan havainnoinnissa validoitua Arts Observation Scale (ArtsObs) -mittaria.

Arvioinnin mukaan musiikkia ja liikettä yhdistävään luovaan tanssitoimintaan osallistuminen mm. lisäsi liikettä ja fyysistä aktiivisuutta, paransi mielialaa sekä sai aikaan sosiaalista kanssakäymistä ryhmäläisten kesken.

Arviointiraportissa pohditaan myös ArtsObs -mittarin soveltuvuutta tanssi-interventioiden havainnoinnissa sekä mahdollisia teorioita, jotka selittävät arvioinnissa havaittuja muutoksia.

Bungay, H. et al. (2020). Dance for Health: the impact of creative dance sessions on older people in an acute hospital setting. Arts & Health.

**Tutustu tutkimukseen
(englanniksi)**

Lauluintervention vaikutukset dementiaasta kärsivien ja heidän omaishoitajiensa hyvinvointiin

Vuonna 2020 julkaistussa irlantilaisessa tutkimuksessa tarkastellaan sitä, miten ryhmämuotoinen lauluintervention vaikuttaa varhaisen vaiheen dementiaasta kärsivien ihmisten ja heidän omaishoitajiensa hyvinvointiin. Fenomenologinen tutkimus keskittyi osallistujien kokemuksiin kuusi viikkoa kestäneestä lauluinterventionista, jota ohjasi musiikkiterapeutti.

Tutkimuksen mukaan ryhmämuotoinen laulaminen voi edistää osallistujien hyvinvointia monella tapaa. Laulaminen ryhmässä voi mm. edistää kokemusta tuesta ja yhteenkuuluvuudesta, parantaa mielialaa ja rentouttaa sekä myös vahvistaa toimijuuden ja kontrollin tunnetta. Toiminnan havaittiin myös tukevan hoivattavan ja hoivaajan suhdetta.

Lee, S. et al. (2020). Promoting well-being among people with early-stage dementia and their family carers through community-based group singing: a phenomenological study. Arts & Health.

**Tutustu tutkimukseen
(englanniksi)**

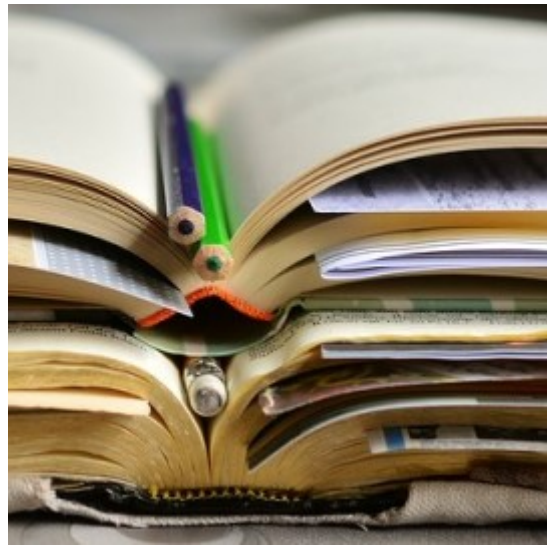
Tanssikummitoiminta vanhuspalveluissa

Kai Lehikoinen tarkastelee vuonna 2019 julkaistussa tutkimusartikkelissaan tanssikummitoimintaa vanhuspalveluissa. Etnografiseen tutkimukseen pohjaavassa artikkelissa kuvataan hybrideissä konteksteissa tanssin, tanssipedagogian ja hoitotyön rajapinnoilla toimivien tanssikummien työskentelyä, jäsentäen ja tuoden esiin tanssikummien ammatillista erityisosaamista, tietoa ja kompetensseja.

Tutkimuksen mukaan tanssikummien työn keskeisiä periaatteita ovat toisen huomioiminen sekä arvostava kohtaaminen ja vuorovaikutus. Tanssikummien työ vaatii muun muassa joustavuutta, improvisaatiotaitoja ja tilanteiden lukutaitoa.

Lehikoinen, K. (2019). Dance in Elderly Care. *Journal of Dance Education*.

**Tutustu tutkimukseen
(englanniksi)**

Ikääntyneiden kulttuuripalveluiden merkityksiä

Kulttuuripolitiikan tohtorikoulutettava Mari Aholainen analysoi artikkelissaan ikääntyneiden kulttuuripalveluita kuvaavaa käsitteistöä. Aholainen tarkastelee OKM:n ja STM:n asiakirjoja vuosilta 2010-2017, pyrkien tunnistamaan millaisia käyttöalueita ja ominaispiirteitä ministeriöiden asiakirjat liittävät ikääntyneiden kulttuuripalveluiden merkityksille.

Aholainen tunnistaa artikkelissaan neljä ikääntyneiden kulttuuripalveluiden muodostamaa käyttöaluetta: rakenteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen pyrkivä käyttöalue, ihmis- ja asiakaskeskeinen käyttöalue, asiantuntijuuden käyttöalue sekä yhteiskunnallinen käyttöalue. Artikkelin painottaa ikääntyneiden kulttuuripalveluita kuvaavan käsitteistön moninaisuutta; käsitteet muotoutuvat ja uusiutuvat kontekstien ja kuvattavien kohteiden mukaisesti.

Aholainen, M. (2019). Mitä ikääntyneiden kulttuuripalveluilla tarkoitetaan? Käsitteiden analyysia. *Gerontologia* 33(4), 171-198.

Tutustu tutkimukseen

Arviointitutkimus ikääntyneille suunnatusta luovan kirjoittamisen ohjelmasta

Tuoreessa Britanniassa toteutetussa arviointitutkimuksessa tarkastellaan ikääntyneille suunnattua luovan kirjoittamisen ohjelmaa. Ohjelmassa järjestettiin luovan kirjoittamisen työpajoja muun muassa hoivakodeissa, sairaalaosastolla sekä virtuaalisesti. Ohjelma toteutettiin terveysalan ja taidealan toimijoiden yhteistyönä. Luovan kirjoittamisen työpajoja vetivät alan ammattilaiset.

Arviointitutkimuksessa pohditaan niin toiminnan järjestämiseen liittyviä tekijöitä, onnistumisia ja haasteita, kuin myös ohjelman tuloksia. Ohjelman onnistumisen kannalta keskeisiä tekijöitä olivat mm. joustavuus ohjelman järjestämisessä, toimiva yhteistyö taidejärjestöjen kanssa sekä työpajojen vetäjien ammattitaito. Yksilöllisten elämänkerrallisten tarinoiden nostaminen toiminnan keskiöön oli merkityksellistä osallistujille. Osallistujat kokivat myös ylpeyttä lopputuloksista, jotka julkaistiin esimerkiksi antologian tai äänitteen muodossa.

Stickley, T., Watson, M.C., Hui, A., Bosco, A., French, B. & Hussain, B. (2021). "The Elder Tree": An evaluation of Creative Writing Groups for Older People. *Nordic Journal of Arts, Culture and Health*, 3(1-2), 48-62.

Tutustu tutkimukseen (englanniksi)

Hoivan ja kulttuurin kohtaaminen hoitolaitoksen arjessa

Marjukka Colliander tarkastelee *Sosiologia*-lehdessä julkaistussa artikkelissaan osallisuutta kulttuuriin ja taiteisiin ikäihmisten hoitolaitoksessa toteutetun kulttuuriprojektin valossa.

Artikkelissa tarkastellaan Tampere-talosta lähetetyn etäkonsertti-tapahtuman järjestämistä vanhainkodissa analysoiden kahden erilaisen maailman, hoivan ja kulttuurin, kohtaamista sekä kulttuuritoiminnan ideaalien ja laitotarjen mahdollisuuksien yhteentörmäystä.

Vanhustyön lähiesimies musiikillisena toimijana

Taru Tähti tarkastelee *Etnomusikologian vuosikirjassa* julkaistussa artikkelissaan vanhustyön lähiesimiesten musiikillisen toimijuuden ilmenemistä ja rakentumista. Tutkimus pohjautuu taidelähtöisten hyvinvointipalveluiden kehittämistyöhön, jota tutkija on tehnyt soveltavana etnomusikologina yhteistyössä Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystalouden lähiesimiesten kanssa.

Tutkimuksessa esitetään, että kulttuurisen vanhustyön käytäntöjä suunniteltaessa on

Tutkimuksen mukaan kulttuuri- ja taidetapahtumien lisääminen laitoksissa ei automaattisesti lisää asiakkaisen osallistumismahdollisuuksia. Pääsy taiteen ja kulttuurin pariin hoitolaitoksessa on sidoksissa moniin mm. yksilöiden persoonaan, yhteisön toimintaan sekä paikallisiin diskursseihin liittyviin tekijöihin.

Colliander, M. (2017). Kulttuuri ja taide hoivalaitoksessa. Laitosarjen ja kulttuuritoiminnan ideaalien kohtaamisena. Sosiologia, 54 (3), s. 305-321.

Tutustu tutkimukseen

Kulttuuriosallistuminen voi olla masennukselta suojaava tekijä ikääntyvillä

Vuonna 2018 julkaistussa brittitutkimuksessa selvitettiin, voiko kulttuuriosallistuminen olla masennukselta suojaava tekijä ikääntyvillä (52-89-vuotiailla). Tutkimuksessa tarkasteltiin mm. museoissa, teatterissa ja elokuvissa käymisen yleisyyttä suhteessa masennusriskiin 10 vuoden aikajaksolla.

Tutkimuksessa havaittiin annos-vastesuhde kulttuuriosallistumisen yleisyyden ja masennukseen sairastumisriskin välillä, kun sosiodemografiset, terveyteen liittyvät ja sosiaaliset tekijät oli huomioitu. Tutkimuksen mukaan niillä, jotka kävivät kulttuuritilaisuuksissa kerran kuussa tai

tärkeää huomioida lähiesimiesten ja päälliköiden henkilökohtainen suhde taiteeseen. Oman musiikillisen kokemuksen ja toiminnan kautta esimiehille voi aueta uusia mahdollisuuksia kiinnostua itsestään sekä ammatillisena että taiteellisena toimijana ja merkitysten antajana sekä ymmärrystä ja välineitä sosiaali- ja terveysalan hoiva- ja työyhteisöiden arkisiin haasteisiin.

Tähti, T. (2017). Vanhustyön lähiesimies musiikillisena toimijana. Etnomusikologian vuosikirja Vol. 29.

Tutustu tutkimukseen

Taiteen tekemisellä ja taiteisiin osallistumisella yhteys parempaan koettuun terveyteen ikääntyneillä

Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa tarkastellaan 55-vuotiaiden ja sitä vanhempien ihmisten taideosallistumisen ja koetun terveydentilan yhteyksiä.

Poikkileikkaustutkimuksessa havaittiin, että henkilöt, jotka sekä tekivät taidetta että osallistuivat taidetapahtumiin, ilmoittivat terveydentilansa paremmaksi kognitiivisen ja fyysisen toimintakyvyn sekä kohonneen verenpaineen osalta kuin ne, jotka eivät osallistuneet taiteisiin.

Vaikka tutkimusraportissa tuodaan esiin taideosallistumisen potentiaali ikääntyneiden kognitiivisen ja fyysisen

useammin, oli jopa 48% alhaisempi riski sairastua masennukseen.

Fancourt, D. & Tymoszuk, U. (2018). Cultural engagement and incident depression in older adults: evidence from the English Longitudinal Study of Ageing. The British Journal of Psychiatry.

terveyden ylläpitämisessä, tutkijat kuitenkin muistuttavat, ettei tutkimuksen perusteella voida tehdä kausaalipäätelmiä tai sulkea pois ns. käänteisen kausaliteetin mahdollisuutta.

Rajan, B. & Rajan, S. (2017). Staying engaged: Health patterns of older Americans who participate in the Arts. USA: National Endowment for the Arts.

**Tutustu tutkimukseen
(englanniksi)**

**Tutustu tutkimukseen
(englanniksi)**

#kulttuurihyvinvointi

Taikusydamen uutiskirje kertoo noin kerran kuukaudessa kulttuurihyvinvointialan ajankohtaisista tapahtumista, julkaisuista, koulutuksista, tutkimustiedosta, hankkeista, rahoitus- ja työmahdollisuuksista sekä hyvistä toimintamalleista.

[Tilaa uutiskirje](#)

Seuraa Taikusydäntä somessa

Yhteystiedot

Taikusydan
Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemia
Linnankatu 54
20100 Turku
p. +358 50 5985257

anna-mari.rosenlof@turkuamk.fi

taikusydan.fi
Peruuta uutiskirje

